

Spørsmål og svar fra informasjonsmøte om nytt norsk veikart for forskningsinfrastruktur (16.5.2023)

Bakgrunnen for dette dokumentet

Forskningsrådet gjennomførte et digitalt møte den 16. mai, 2023, for å gi informasjon om utkastet til nytt veikart for forskningsinfrastruktur. I møtet var det mulig å sende inn skriftlige spørsmål og innspill til veikartet. Flesteparten av spørsmålene ble besvart skriftlig eller muntlig i møtet.

Informasjonen som ble gitt i møtet var i all hovedsak hentet fra veikartet. Flere av spørsmålene og innspillene var rettet mot avklaringer og spesifiseringer, og derfor ønsker vi å besvare så mange av disse som mulig i dette dokumentet. Noen av spørsmålene gjengis her nøyaktig som sendt inn, mens andre er gjort mer overordnet og slått sammen. Spørsmålene er ikke satt opp kronologisk, men gjengis i mer eller mindre tilfeldig rekkefølge.

Om veikartet

1. Vi fikk flere spørsmål rettet mot den videre prosessen for ferdigstillelse av veikartet, og mulighet for innspill.

Det planlegges ikke å gjennomføre noen flere innspillsrunder for veikartet etter dette informasjonsmøtet. Institusjonene har vært involvert i prosessen gjennom innspillsrunder, tematiske workshops og utvalget som har bistått Forskningsrådet i arbeidet. Veikartet skal godkjennes av Forskningsrådets Styre i første halvdel av juni for at det skal være klart for bruk i årets hovedutlysning ved INFRASTRUKTUR-ordningen. Det er for øvrig viktig å minne om at veikartet vil være et dynamisk dokument som vil bli oppdatert og justert i etterkant av hver utlysning hos ordningen.

2. Hva er de viktigste praktiske endringene med det nye veikartet som søkerne må forholde seg til?

Veikartets struktur har blitt endret, men har beholdt mye av innholdet fra tidligere veikart. Det er blant annet en ny tematisk struktur, men det er ikke noen endringer i hva slags type forskningsinfrastrukturer som ordningen kan finansiere. Del 3 omfatter tabeller som lister alle forskningsinfrastrukturer som har fått støtte fra ordningen, og det er viktig for søkerne å gjøre seg godt kjent med landskapet av infrastrukturer. Dette vil ha betydning for eksempel når behovet for oppgradering av eksisterende infrastrukturer versus etablering av nye infrastrukturer beskrives. Behov for ny infrastruktur må vurderes opp mot behov for oppgradering/videreutvikling av eksisterende infrastruktur og de muligheter som allerede etablerte infrastrukturer gir.

Perspektiver rundt europeisk samarbeid relatert til deling og gjenbruk av forskningsdata og etterlevelse av FAIR-prinsippene er også styrket i det nye veikartet.

3. Det ble bemerket at tabellene i del 3 listet opp noen infrastrukturer som er inaktive, mens andre aktive infrastrukturer ikke var inkludert. Det ble også stilt spørsmål om hva som er forskjellen på en forskningsinfrastruktur og teknologiplattform.

INFRASTRUKTUR-ordningen gir støtte til forskningsinfrastrukturer, og opererer ikke med en formell kategorisering av teknologiplattform eller analyseinfrastruktur. De forskningsinfrastrukturene som listes opp i del 3 er de som har mottatt støtte gjennom INFRASTRUKTUR-ordningen, og tabellene omfatter derfor ikke alle nasjonale infrastrukturer som finnes. Det er flere forskningsinfrastrukturer som er tilgjengelige for norske forskere, men som ikke har mottatt støtte fra denne ordningen. Del 3 gir derfor ikke et komplett bilde av det eksisterende forskningsinfrastrukturlandskapet, men kun den delen av landskapet som INFRASTRUKTUR-ordningen har gitt støtte til.

4. Hvor stor betydning har veikartet i evalueringen av søknader?

Bakgrunnen for hvordan vi prioriterer investeringer i forskningsinfrastruktur på ulike områder, er beskrevet i Norsk veikart for forskningsinfrastruktur, Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning (Langtidsplanen) og relevante porteføljeplaner. Veikartet gir således viktig informasjon om hvordan INFRASTRUKTUR-ordningen fungerer og behandler søknadene, men må ses i sammenheng med Langtidsplanen og porteføljeplanene.

5. Hva er konsekvensene for at en infrastruktur kun plasseres i ett underområde i veikartet dersom det også er relevans for andre underområder?

Underområdene beskriver det strategiske grunnlaget for Forskningsrådets tenkning og prioritering omkring forskningsinfrastruktur for ulike fag-, tema og teknologiområder. En infrastruktur kan ha relevans for flere underområder, og dette hensyntas i søknadsbehandlingen. I veikartets del 3 presenteres de forskningsinfrastrukturene som har mottatt finansiering fra INFRASTRUKTUR-ordningen i tabellform. Tabellene er organisert etter underområdene og alle infrastrukturene er plassert i en av disse. Dette har ingen konsekvens for infrastrukturene som har relevans for flere underområder, men kun for å skape en struktur.

6. Vi fikk innspill om rettet mot at veikartet tilsynelatende ikke skal konkretisere spesifikke infrastrukturer og -behov i for stor grad, men at detaljnivået for de ulike underområde-omtalen likevel er noe ulikt.

I nåværende utkast til veikartet kan detaljnivå i forskjellige områder være litt forskjellig. Beskrivelsene varierer noe i lengde og detaljeringsgrad blant annet fordi infrastrukturbehovet innenfor ulike områder er svært forskjellig både hva gjelder typer/kategorier infrastruktur, investerings- og driftskostnader og antall og typer brukere. Det vil være en viss overlapp mellom noen av underområdene, og inndelingen skal ikke representere hindringer for samarbeid om forskningsinfrastruktur på tvers av fag- og teknologiområder

7. Tilgang til bruk og gjenbruk av FAIR forskningsdata er betydelig vektlagt i Del 1 og i veikartet som helhet. Praktiske aspekter knyttet til dette er omtalt enkelte steder i Del 2. Vil det være aktuelt å legge til noe mer på håndtering av sensitive data, bl.a. persondata? Bakgrunnen er at dette er særdeles krevende og vil bli avgjørende for arbeidet med FAIR i årene fremover.

Vi er veldig klar over denne utfordringen knyttet til FAIR-prinsippene og håndtering av sensitive data. Vi har imidlertid funnet det mest hensiktsmessig å omtale FAIR overordnet i del 1, og noe mer spesifikt (inkl. håndtering av sensitive data) under flere underområder i del 2.

8. Vi fikk spørsmål rettet mot prosjekter og satsinger som har mottatt finansiering fra INFRASTRUKTUR, og fordeling av hvilke som var inkludert i tabell 2 (norske medlemskap i felles-europeiske forskningsinfrastrukturer) og hvilke som ble listet i tabell 3 – 11.

I tabell 3-11 har vi inkludert prosjektene som målrettet omfatter investering i infrastruktur hos norske institusjoner, både med og uten internasjonalt samarbeid. Dette omfatter også prosjekter som investerer i norske noder av internasjonale infrastrukturer. I tabell 2 har vi listet de internasjonale medlemskapene som støttes gjennom tildeling fra ulike departementer for å sikre norske forskere tilgang til internasjonale forskningsinfrastrukturer. De sistnevnte omfatter i flere tilfeller også norske noder, og derfor er det i noen tilfeller ikke helt åpenbart hvorfor en gitt infrastruktur nevnes både i tabell 2 og i en av tabellene 3-11.

Strategisk grunnlag

9. Er det noen sammenheng mellom veikartets områder og underområder og tildeling av infrastrukturprosjekter? Mer spesifikt, ser man på hvor mange prosjekter man gir per område/underområde?

Som tidligere nevnt er infrastrukturbehovet innenfor ulike områder er svært forskjellig både når det gjelder typer/kategorier infrastruktur, kostnader forbundet med investering og drift og antall og typer brukere av infrastrukturen. Hvordan infrastrukturene svarer på prioriteringer og overordnede mål i Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning innenfor strategisk prioriterte områder vil vektlegges i vurderingen av søknader. Det er ønsket å oppnå en best mulig balanse mellom de strategiske prioriteringene i henhold til utlysningen. Det er ikke sikkert at alle områder blir tildelt midler i hver runde, men over tid skal finansieringsordningen bidra til at Forskningsrådet investerer i infrastruktur innenfor alle nasjonalt prioriterte områder og øvrige strategiske prioriteringer i utlysningen. Her må helhetsvurderingen også ta hensyn til bevilgningene gitt i tidligere utlysninger.

10. Vi fikk flere spørsmål om hva vi tenker om fordeling av ressurser til ny infrastruktur versus oppgradering av eksisterende infrastruktur.

Etter 14 år med Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur, har vi kommet i en fase der en økende andel av nye investeringer vil gå til fornyelse og oppgradering av eksisterende nasjonale forskningsinfrastrukturer. Samtidig indikerer gjennomgangen av mottatte innspill til veikartet, både til denne og tidligere runder, så vel som hittil mottatte søknader til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur, at det fortsatt kan være behov for investeringer i nye infrastrukturer for å ivareta behov som ikke dekkes av eksisterende infrastrukturer eller oppgradering av disse.

Vi er kjent med at andre land opererer med en forhåndsgitt pott til nye infrastrukturer, og en pott til oppgradering av eksisterende infrastrukturer. Foreløpig har vi ikke valgt å gjøre det for INFRASTRUKTUR-ordningen. Det er derfor viktig at søkerne setter seg godt inn i det eksisterende landskapet av forskningsinfrastrukturer for å se om det aktuelle, nasjonale behovet for en forskningsinfrastruktur best kan dekkes ved oppgradering av en infrastruktur, eller ved å investere i noe helt nytt.

11. Veikartet fremhever samordning, men poengterer ikke problemstillinger knyttet til duplisering av enheter som er spesielt kostbare i innkjøp og drift. Vil man vurdere å legge til en tydeligere melding om samordning?

I utlysningen settes det krav til nasjonal koordinering og samhandling mellom ulike institusjoner og forskningsinfrastrukturer som opererer innenfor samme område. For å unngå duplisering etterspør vi

informasjon om infrastrukturelandskapet og hvordan et nytt initiativ relaterer seg til dette. Skisseutlysningen er et initiativ for å gjøre det enklere for miljøene med sammenfallende planer til å finne sammen.

12. Listen skiller ikke på datainfrastrukturer og annen infrastruktur, det hadde vært nyttig, men er kanskje vanskelig i praksis?

I tabellene i Del 3 er det vanskelig å skille på datainfrastrukturer og annen infrastruktur, siden flere av infrastrukturene har elementer både av utstys- og datainfrastrukturer.

13. Vi fikk innspill om at innsamling av data krever infrastruktur, og at dette med fordel kunne komme tydeligere frem i veikartet.

Det er ikke foretatt noen endringer med tanke på rammeverket for INFRASTRUKTUR-ordningen, og vi må derfor henviser til del 1 av veikart-utkastet hvor det er forklart hva det kan søkes om støtte til gjennom denne ordningen.

14. Skal dette veikartet støtte opp under Regjeringens samfunnsoppdrag?

Ja, INFRASTRUKTUR-ordningen skal støtte opp under Regjeringens langtidsplan, inkl. samfunnsoppdragene. Oppdraget om "Bærekraftig før" er nevnt under blant annet underområdet Bioressurser, og oppdraget om å "inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv" kan ha relevans for området Humaniora og samfunnsvitenskap.

Hoved- og skisseutlysning

15. Blir det et infomøte om utlysningen i år?

Ja, vi tar sikte på å gjennomføre et infomøte i september om hovedutlysningen (som har søknadsfrist i november, 2023). Informasjon om dette møtet vil publiseres sammen med hovedutlysningen i juni.

16. Bør alle partnere føres opp i skissen, eller kan man avvente eventuelle usikre til selve søknaden

Vi vil gjerne at partnere føres opp i skissen, men det er fullt mulig å inkludere nye partnere/endre partnersammensetningen i søknaden selv om de ikke er med i skissen. Det er også mulig å endre tittel, budsjettplaner og utstysbehov. Det må imidlertid komme frem hvilken skisse/r søknaden baserer seg på.

17. Angående e-infrastrukturer, vil nasjonale HPC-sentre stadig skulle søke midler i konkurranseutsatte arenaer?

Ja, nasjonale e-infrastrukturer må fortsatt søke om midler i konkurranseutsatte arenaer.

18. Kan dere si noe mer om muligheten for å søke om støtte til forprosjekter?

I denne utlysingsrunden har vi gitt mulighet for å søke om midler til forprosjekter, som vil gjelde for forskningsinfrastrukturinitiativ som trenger en planleggingsfase for å bli modne for å sende søknad til en senere utlysning. Her vil kostnader til utarbeidelse av planer, inkl. koordinering og ledelse av arbeidsgrupper og kostnader knyttet til reise og deltakelse på møteplasser inngå. Men, også for forprosjekter må det beskrives tydelig hvorfor det er behov for den nye infrastrukturen og hvem partnerne og brukerne vil være.

19. Når kommer ny utlysning til "Støtte til norsk deltagelse i planlegging av forskningsinfrastruktur på ESFRI Roadmap"?

Vi tar sikte på at en slik løpende utlysning blir åpnet i løpet av juni, 2023.

20. Hvordan vil prioritering mellom investering og drift bli? Og hvor stor andel av fremtidig drift må være sikret nå?

Det er ikke lagt opp til en annen praksis rundt slike vurderinger sammenlignet med tidligere utlysninger. INFRASTRUKTUR-ordningen kan fortsatt bidra til finansiering av driftskostnader som er nødvendig for å etablere infrastrukturen i en oppstartsfase, men vil være restriktiv med å gi støtte til langsiktig grunnfinansiering av infrastrukturenes drift utover oppstartsfasen. Infrastrukturenes driftskostnader (herunder personalkostnader) skal dekkes av de prosjekter som anvender forskningsinfrastrukturene, så langt dette er mulig. Det er viktig å sikre en bærekraftig drift av infrastrukturen, også når finansieringen fra Forskningsrådet er over. Planene for dette skal være forankret i institusjonens ledelse og skal beskrives i søknaden.

21. Vi fikk flere spørsmål om ordningen vil skjerpe inn krav til prioriteringer som institusjonene må gjøre mellom søknadene de velger å sende inn, og om det er diskutert i hvor stor grad institusjonenes egne prioriteringer tillegges vekt ved tildeling.

Vi oppfordrer alle institusjoner til å angi hvilke infrastrukturer de prioriterer høyest. Vi forventer ikke at breddeuniversitetene kan prioritere mellom infrastrukturer innenfor ulike fag- og temaområder, men at det gjøres innenfor ett område. Det er mulig for institusjonene å ha flere initiativer som de prioriterer like høyt, men da må det foreligge like gode planer og god forankring for fremtidig økonomisk drift av infrastrukturen og institusjonene må ønske like sterkt at initiativene får finansiering. Vi opplever at en og samme søknad kan ha ulik prioritering i ulike institusjoner. Vi oppfordrer sterkt til at kun søknader som har høy prioritet hos både søkerinstitusjon og partnerinstitusjonene sendes inn.

22. Vil Forskningsrådet sette strengere krav til de konkrete infrastrukturene om å markedsføre sine fasiliteter bedre, for eksempel for å få flere brukere fra andre institusjoner?

Vi har alltid satt krav til dette i våre utlysningen, og det er også en del av vurderingskriteriene som søknadene vurderes etter. Dette er også noe som alle infrastrukturene som har fått finansiering gjennom INFRASTRUKTUR-ordningen følges opp på.

23. Hva blir de kommende utlysningene etter den i november?

Vanligvis har utlysningene kommet hvert annet år, men akkurat nå er det ikke mulig å svare når neste utlysning etter 2023 blir. Det etterstrebes en jevn og forutsigbar frekvens.